

Izhaja vsak petek z datumom naslednjega dne.

Uredništvo in upravnništvo
»Zarje«
v Ljubljani,
Dalmatinova ulica številka 3.

Sprejemajo se le frankirani dopisi. Rokopisi se ne vračajo.

ZARJA

Socialistično glasilo.

Posamezna številka stane 1 Din

Naročnina po pošti z dostavljanjem na dom 4 Din mesečno. Za Nemčijo 5 Din., za drugo inozemstvo in Ameriko 6 Din.

Reklamacije so poštnine proste.

— Oglasi po dogovoru. —

Proletarci vseh dežel, združite se!

V Ljubljani, v soboto 10. marca 1923.

Ne demagogija, resno delo vodi k zmagi!

Volite socialistično!

Samo teden dni je še do volitev! Socialistična stranka je stopila na volilno pozornico ter se udeležuje volilne borbe z vso energijo in s čistim vizirjem socialističnega programa. Z udeležbo na političnih akcijah hoče socialistični proletarij v svojem boju za svobodo in odpravo kapitalističnega družabnega reda pospešiti ta boj, da čimprej pride do svojega cilja. Izpremembra človeške družbe iz sedanje kapitalistične v socialistično, potrebuje temeljite predpriprave, zrelosti in moči. Revolucija družbe je torej vprašanje bodočnosti, kateri se bližamo sicer z neverjetno naglico, vendar pa je potreba, da je proletarij pripravljen na vse eventualnosti. Kljub temu pa ima proletarij velik interes na političnih, socialnih, gospodarskih in kulturnih vprašanjih, katera si more izvojevati le s svojo politično zrelostjo in organizatorično silo.

Proletarij se danes po vsem svetu udeležuje parlamentarizma, ker je spoznal, da je parlamentarizem faktor v boju z buržoazijo zlasti v državah, kjer je kapitalizem močno razvit in je socialistična stranka močna. Močno zastopstvo socialistov v parlamentih da poudarka razrednim zahtevam socialističnega proletariata.

Ko je prodrlo to naziranje, tedaj je proletarij nastopil z zahtevom: **splošne, enake, tajne in proporcionalne volilne pravice.**

Koliko je proletarij že dosegel svojo zahtevo, je drugo vprašanje, res pa je, da se boj za dosego te zahteve vrši v parlamentu samem.

Parlamentarizem vendar ni cilj, pač pa sredstvo za dosego cilja v razrednem boju proletariata. Parlament je pravzaprav merilo moči proletarskega gibanja v vsaki državi. Zato pa je tudi vloga proletarskih parlamentarnih frakcij različna. Kjer mora buržoazija računati z zastopniki proletariata, tam mora dati proletariatu političnih, socialnih, gospodarskih in kulturnih pravic — tam je parlamentarni boj pozitiven, proletarij v ofenzivi in

obratno. V enem in drugem slučaju pa so proletarski zastopniki v parlamentu kontrola buržoazije, zapreka, ovira samovoljnosti vladajočih.

Za proletarskimi frakcijami — za poslanci — v parlamentu morajo biti organizacije proletariata, ki morajo dati, zlasti v državah, kjer je kapitalizem razvit in proletarij močan, zahtevam, delu poslancev v parlamentu potrebni povdarek.

Poslanci proletariata ne morejo in ne smejo v parlamentu nikdar biti ničesar drugega kot tolmači zahtev proletariata, ki jih je poslal.

V volilno borbo stopa proletarij s programom svojih strank, z zahtevami socializma. V okviru tega programa pa je praktični program, ki ga skušajo praktični zastopniki v parlamentu doseči.

Kaj bodo morali zastopati tisti poslanci, ki jih bo proletarij poslal v parlament 18. marca?

V proglasu na proletarij, ki ga je izdala naša socialistična stranka, so označene minimalne zahteve socializma. Boj med proletariatom in buržoazijo se razvija stopnjama in kadarkoli izvojuje proletarij katerokoli svojih zahtev, nastopi z novo zahtevo v svojem akcijskem programu. — Proletarski zastopniki v parlamentu so zastopniki proletarskega razreda. **Razredna borba je s tem zanešana tudi v parlament in uspehi, ki jih ima proletarij zaznamovati, se zrealizirajo v zakonodaji; predvsem v socialni zakonodaji, ki vpliva neposredno na razvoj proletarskega razreda dotične države.**

Proletarij mora vplivati na gospodarsko politiko države, ker je gospodarstvo podlaga vsega političnega, socialnega in kulturnega življenja.

Nič manj važna je zato finančna politika; iz večine slabo gospodarstvo in razsipavanje denarja narekuje vladajoči buržoaziji finančno politiko, nalaganje vedno novih davčnih bremen in to skoro v vseh slučajih na rame gospodarsko šibkih slojev.

Mladi ljudje pa romajo najraje na daljna romanja, da najdejo priložnost — v osamljenih krajih. Mati pa potem pove očetu na uho neko nedeljo, ko sta sama doma:

„Veš kaj, kar denar pripravi za dekleta, da se poroči; kmalu bo devet mesecev, kar je bila z Jožkom v Dravljah.“

„Hm, kaj misliš, da se denar kar tako pobira kakor ve ženske mislite?“

„Kaj ženske, za nobeno stvar nisi, doma pri peči sedi, ne pa da bi šel malo naokrog in dobro govoril za samostojne sedaj, ko so volitve, — bi dobil v osojilnici, ker bi ti bil gospod P... za poroka. Glej, ti pa ravno nasprotno delaš?“

„Veš, žena, prav rad te imam, a še rajši bi te imel, če bi na dekle malo bolj pazila, in mene v miru pustila, pa se ne vmešavala v moje stvari in imela skrb za druge stvari, vsaj veš! Zakaj ni dekle doma!“

Mož zasadi orste v lase in hodi po sobi, ter vzklikne: „O, to romanje!“

Romanje v Meko in Medino je v Turčiji običajno. Karavane po 8000

Vprašanje zakonite zaščite sodstva in zato potrebne moderne zakonodaje bo zlasti pri nas moralo stopiti v ospredje.

Tako je problem modernega šolstva kulturna potreba naroda, ker je z njim v ozki zvezi odgoja mladine, ki je proletariatu bodočnost.

Meščanske stranke, ki so hotele dati ustavi posebno obeležje strankarske barve, jo hočejo podvreči reviziji. Proletarij tudi v slučaju revizije ustave v smislu opozicijskih meščanskih strank ne sme pričakovati, da se njegov položaj izboljša. Pristaši socialistične republikanske ideje se ne bi zadovoljili z meščansko republiko, frakom predsednika, kakor nismo pristaši kronanih glav in kraljevskega sijaja. Avtonomizem v smislu strankarske nadvlade v pokrajini odklanjamo, kakor centralizem, ki ne garantira samouprave naroda.

Zunanja politika, dosedaj intrigantska obrt diplomacije, zastopnice vladajočega razreda, mora priti pod kontrolo parlamenta. Zastopniki proletariata morajo zlasti v zunanji politiki z vso odločnostjo nastopiti proti vsem zapletljajem in za sporazum med narodi, zahtevati revizijo mirovnihih pogodb in povdarjati potrebo mirovne politike.

Naši poslanci bodo zastopali koristi ročnega in duševnega proletariata, mesto in deželo, rudarje, železničarje, kmečki proletarij, branili bodo malega človeka, vse pač, ki so izkoriščani, ki svoje delo prodajajo kapitalistu, ki se morajo za svoje pravice boriti tudi sami.

Drugo je vprašanje, kako bodo mogli naši zastopniki v parlamentu uresničiti svoje zahteve.

V državi je proletarij številčno močan, ali v veliki večini je to kmečki proletarij, ki je — čim bolj prodiramo na jug — tembolj konservativen. Kapitalizem v državi je še le v razvoju in prav za to, razen v Sloveniji in posameznih krajih na jugu države, kjer je nekaj več industrije, so moderni proletarij in pa vsa ostra razredna nasprotja šele v postanku. V proletarskem pokretu doživljamo najtežjo dobo, ker je treba, da nekoliko tisoč

zavednih proletarcev vzdrži z vsem naporom razredne delavske organizacije, ki bodo baza bodočemu razvoju proletarskega gibanja.

Parlament bo zato tudi nudil sliko, ki smo jo videli v poslednjih letih. Vladajoči fevdalci in kapitalisti ga smatrajo za svojo domeno, zato smo v preteklih letih videli, da je parlamentarizem, bistveni del demokracije, pri nas bolj forma, ki je potrebna kot dokaz urejenih in demokratičnih razmer napram tujim državam, da parlamentarizem pri nas ni potreba, ki bi jo upravičevala vladajoča demokracija.

Dokazov za to je več kot dovolj: razveljavljenje poslanskih mandatorov, vlada manjšine nad večino, vlada ene same stranke, izvenparlamentarne vlade itd.

Z razvojem ekonomskih prilik v smeri kapitalizma, v smeri industrializacije, z naraščanjem razrednih nasprotij, bo postala zahteva po demokraciji vsesplošna in parlamentarizem bo postal demokratična institucija v pravem pomenu besede.

Take so prilike sedaj, ko pošlje proletarij svoje zastopnike v parlament.

Proletarski zastopniki bodo v bodočem parlamentu v opoziciji. Predvsem bo delo te opozicije, da kontrolira delo vladajočih. S svoje strani pa bo naša parlamentarna frakcija skušala, da se uveljavi, kolikor bo mogoče pri zakonodaji in da nastopa s svojimi predlogi.

Proletariatu ni treba nobenih obljub, da gre na volišče in glasuje za kandidate. Zavedati se mora, da bodo v parlamentu njegovi zastopniki delali to, kar jim naroči. Dosegli pa toliko, kolikor bo močan proletarij izven parlamenta.

Računati je treba s tem, da vladajoča buržoazija zahtev proletariata še dogledno dobo ne bo upoštevala; četudi bi proletarij volil samo buržoazne kandidate, bi se lahko prepričal, da s svojimi zahtevami ne bo prodril. Kajti zahteve proletariata in interesi buržoazije so razredna nasprotja in ta nasprotja ustvarjajo razredni boj.

LISTEK.

Romanje v Meko.

Romanje v Meko in Medino ni tako enostavno, kakor če pri nas greš na Brezje, na Limbarsko goro k Sv. Valentinu ali pa v Dravljah k Sv. Roku. Lani smo bili v Dravljah. Sedeli smo pri Kovaču na vrtu pod polno jablano ob polnih kozarcih ter uganjali šale. Razume se, da je bilo to po končanem cerkvenem opravilu. Tudi v zgoraj navedene kraje pride mnogo romarjev, posebno pa na Brezje. Na božjo pot pa ne gredo vsi z enakim namenom. Nekateri gredo častit boga, drugi prosijo Marijo pomočnico, da bi jih rešila te ali one nadloge. Državni uradniki pa hodijo na Limbarsko goro k Sv. Valentinu, da bi jim prinesel ključke od korenin in bi čimprej ozelenela salata, krompir in druga piča, ker jih mori neznozna draginja. Drugi zopet pa, ki so po tridesetletnem brskanju po aktih oslabeledi na očeh in nimajo denarja, da bi kupili nova očala, romajo k Sv. Luciji in jo prosijo za pomoč.

do 12.000 oseb se pomikajo pred obličje preroka Islama in se mu klanjajo in ga molijo. Gost pajčolan je pogrnjen čez to romanje in njega pomen.

V Turčiji, ki je lani prebolevala največjo gospodarsko krizo in za katero se je trgjal in se še trga internacionalni kapitalizem, se je zbralo nad 12.000 romarjev, ki so romali v Meko. Romanje ni samo verskega značaja, temveč ima tudi politično ozadje.

Lani je romalo v eni sami karavani 12.000 ljudi. Impozantno je bilo vkorakanje „Mehmel Schami“ v Meko. Turški vojaki so na velblodih spremljali to karavano, ker Arabci ropajo romarje, pa so kljub temu, da je vojaštvo spremljalo karavano, ubili 150 romarjev. Ko se je karavana jela pomikati v mesto, so iz trdnjave pozdravili romarje s sto topovskimi strelji.

Med romarji se je nahajal tudi turški državni uradnik Kadi Hassan Hesseni, ki je imel na potu trajno smolo. Prva nesreča, ki se mu je pripetila, je bila, da mu je en dan hoda pred Jafo počinil velblod, tako, da je moral od ranega jutra do solnčne-

ga zahoda hoditi peš po vročem pesku. Vsako mesto jim je dalo spremeljevalce. Od Jafe do božje poti „Medina“ je uradnika spremljevala vdova s vojo hčerko, ki ga je ves čas pregovarjala, da naj vzame njeno hčer za ženo, kar je končno tudi dosegla. To je bila druga nesreča.

V Medini si je Hasan Hesseni izposodil osla, da bi mogel v Meko dostojno jezdit, kakor se spodobi za državnega uradnika. Imel pa je še večjo smolo. Osel je vsakih dvajset korakov padel in Hasan je nešteto krat tebebnil na tla, tako, da je bil ves pobit.

Drugi dan je vrnil osla lastniku, in se bridko pritožil, češ, kako morete biti tako brezsrčni, da mi daste takega osla, ki za ježo ni sposoben.

„Oprostite, visokost, osel je na eno oko slep, drugo sem mu pa zavezal, ker nosi burja ostri pesek in bi utegnil še na drugo oko oslepiti.“

„In ravno meni ste morali dati slepega osla, Vi brezsrčnež?“

„Visokost! Vsak drug navaden človek bi bil to opazil in o Vas, državnem uradniku, sem bil prepričan, da ne opazite, da jezdit na slepem oslu.“ Ignac Mihevc:

Brez obotavljanja lahko glasuje industrijski delavec, železničar, rudar, viničar, poljski delavec, mali kmet, invalid, uradnik, učitelj, profesor, duševni in ročni proletarec za socialistične kandidate.

Parlament naj postane torišče

Dinar se dviga?

V meščanskih listih čitamo zadnje dni fino izvedene in izpeljane članke o dviganju vrednosti dinarja. V pajčolan zavite, sladko obetajoče besede prinašajo zlasti listi vladne stranke, ki so polne obljub o boljši bodočnosti, češ, dinar se dviga in draginja bo na tej podlagi odjenjala. To so koraki h konsolidaciji normalnega življenja, pravijo končno. Lepo se sliši vse to, samo, če bi mi ne imeli bolezni sv. Tomaža, ki se je ne moremo tako hitro otresti, ker predbro poznamo belgrajske špekulan-te in volilni manevar ministra financ, ki kandidira pri nas v Sloveniji.

Danes se dobi za 100 dinarjev 6 švicarskih frankov. Kakor vemo, je pa naša krona tudi brez dolarskega posojila stala že mnogo višje takrat, ko je Plavšič sukral barometer finančnega ministra. In tudi takrat je bil samo manevar! Plavšič je enako manevariral zase, ko pa je dovelj zmanevariral, je lepo odšel in naša krona je padla tako rapidno, kakor še nikdar prej.

Proti radikalcem!

Tik pred volitvami naj se še enkrat ozremo na to živo sliko političnega vrvenja. Imeli smo volilne boje že večkrat, toda nobene dose-danje volitve se ne dajo primerjati s sedanjimi, ker takega kaosa v strankarstvu kakor ga imamo pri teh volitvah, naša politična zgodovina ne pozna. Pri teh volitvah nastopajo vse stare dosedanje in tudi cela vrsta povsem novih strank, kar popolnoma odgovarja mentaliteti našega plemena, naroda in rodu, kakor že hočete, ki ni nikdar imel pred očmi trdnih političnih smernic.

Med novimi strankami je najvažnejša radikalna stranka. Ta srbski tip najbolj samooblastne buržoazno kapitalistične in reakcionarne stranke nastopa pri nas, kakor bi bila že cela Slovenija v njenih rokah. Baha se, da je našla zaupanje v Sloveniji. Prav tako govori kakor megaloman, ki ima polne žepe zlata in ki gospodarsko vlada nad narodom in ga izkorišča v svesti, da mu ne preti nevarnost od nikoder. Ta megalomanija srbskih radikalcev je značilna za politične razmere v državi, značilna, kako silno je ta stranka s svojo plutokratsko silo zatrla v narodu vsakršno zaupanje v svojo moč.

Najboljši dokaz temu je, da srbski proletarijat ne more razviti ne svojih političnih ne svojih strokovnih organizacij, ker vlada nad njim brutalna pest buržoazije, ki mu jemlje na eni strani politično svobodo, na drugi strani pa se poslužuje vsa-

razrednega boja, važna etapa socialne revolucije, forum, ker tudi enkrat pri nas stopi proletarijat v ofenzivo in prisili buržoazijo, da ga bo upoštevala. Volitve so danes za proletarijat poskusna mobilizacija njegovih sil.

Tudi sedanji finančni minister po našem mnenju le manevarira z valuto, zakaj, ko bodo volitve pod streho, nas zadene enaka polomijada, kakršno smo doživeli za veleuma Plavšiča. In draginja pojde svojo pot, delavstvo in drugi delovni sloji bodo pa stradali dalje.

Demisija prejšnjega finančnega ministra Kumanudija, je pripomogla k temu, da se dinar zopet dviga. Tako pišejo listi sedanjih državnih krmilarjev, in takrat, ko je Kumanudi nastopil, so pa demokrati listi pisali, kako smo srečni, ker je Kumanudi postal finančni minister.

Tako gre eksploatacija delovnega ljudstva tudi svojo pot in pojde, dokler se ljudstvo ne strezni in uvidi, da je opeharjeno na vseh straneh.

Dinar se dviga — draginja se dviga „Wie räumt sich das zusammen? — Torej, godi se ravno nasprotno temu, kar obetajo. Že samo to bi moralo ljudstvu vendar odpreti oči!

kršnih metod, s katerimi izpodkopava zaupanje in vero v socializem med proletarijatom.

Ako se pri teh volitvah v boju proti tej stranki doseže volilni uspeh, ki potisne to reakcionarno buržoazijo v manjšino, bi pomenila taka zmaga v splošnem razvoju velik napredek, ker, dokler bo ta stranka diktirala narodu v državi, ni misliti na razvoj, od katerega bi moglo pričakovati delovno ljudstvo kaj pametnega.

V vsaki državi, kjer vlada stranka, ki je okostenela v svojem konservativizmu in ki pozna izključno le interese kapitalistov in svoje ožje okolice, mora nastati stremljenje, ki se otrese suženjstva take stranke. Pri nas je v tem pogledu že tudi skrajni čas, da se naperi boj proti oholi stranki, ki ne pozna državljanov, ki ne pozna delovnega ljudstva, ki meni, da je samo ona vladarica v državi, vsi drugi državljani pa sužnji.

Delovno ljudstvo! Tudi vas vabi ta stranka. Zavedajte se, da je ta stranka že peto leto na vladi, da je največ kriva slabim razmeram in da je, čeprav obljubuje in podkupuje, delavnemu ljudstvu silno sovražna stranka.

Dolžnost delovnega ljudstva je, da glasuje povsod za socialistične kandidate, ker je le socialistična stranka odločna nasprotnica te radikalne kapitalistične stranke.

Mrtev urad.

Demontaža v socialni zakonodaji se vrši naprej popolnoma po željah in načelih kapitalistov in meščanskih političnih strank. Vsak dan nam prinese kaj novega, kar postavlja vso socialno zakonodajo na glavo; kar pa ostane na papirju, to se pa ne izvršuje. In v vladnih krogih se celo bavijo z mislijo, da opuste posamezne oddelke ministrstva za socialno politiko, ostanke pa polagoma priključijo drugim ministrstvom, da preneha sploh vsakršno poslovanje v pogledu socialne zakonodaje.

Na papirju je na primer obrtno nadzorništvo v Ljubljani, ki menda sploh ne posluje več. Kot šef obrtnega nadzorništva v Ljubljani je inž. g. Mihor, ki je dal pometati vse uradništvo iz urada, in sedaj je še sam vzjel bolezenski dopust. Jasno je, da obrtno nadzorništvo ne more delovati, revizijo obratov je ta urad že zdavnaj popolnoma opustil najbrže na željo užaljenih industrijev ali kogarkoli, ki ga zakonodaja v delavskem

varstvu tišči in mu grozi s kaznijo, če ne izpolnjuje veljavnih zakonov.

S šefom obrtnega nadzorništva v Ljubljani se je časopisje že večkrat bavilo. Nikjer pa nismo čitali pohval o njem. Kakor pa dokazujejo dosedanje razmere pri tem uradu, kjer se je poslovanje takorekoč popolnoma ustavilo, je le preresnična trditev, da gospod inženier ni sposoben za to mesto, kjer bi moral izvrševati predpise socialne zakonodaje v prid delavstva, a tega ne stori, marveč pušča popolno anarhijo na tem polju, kakor da bi delavsko varstvo sploh ne obstajalo.

Čemu imamo torej zakone, če ti ne veljajo? Čemu imamo obrtna nadzorništva, če se ne brigajo za izvrševanje delavsko-varstvenih zakonov, ki so malenkost, vendar pa zakonito utemeljena pravica delavstva?

Ali pomeni to postopanje g. Mihorja in njegovih nadrejenih organov tudi demontažo, nadaljno demontažo tozadevne zakonodaje? Ali mora pr-

nas res vse vrag vzeti, kar si je delavstvo priborilo v svojem štiridesetletnem razrednem boju? Velika sramota je to za državo, če je ta namen, za državo, ki hoče biti napredna, svobodna in demokratična!

Apeliramo na ministrstvo za socialno politiko in na pokrajinskega šefa uprave, da tukaj poseže vmes, da odredi kot neposredni predstojnik obrtnega nadzorništva, da to izvršuje svojo dolžnost tudi v tem pogledu. V varstvo veljavnih zakonov in v interesu vseh onih slojev, ki jih čuva delavskovarstvena zakonodaja, je izvrševanje nalog, ki

jih imajo obrtno nadzorništva, postulat, od katerega delavno ljudstvo ne more prav nič popustiti. Apeliramo na vas, gospod minister, da tu z vso odločnostjo uveljavite svojo oblast, pravico in dolžnost v varstvo prizadete zakonodaje.

Delavstvo na drugi strani pa opozarjamo, da tudi samo zahteva na celi črti od obrtnega nadzorništva, da vrši svojo edino dolžnost, ki jo ima. Obrtno nadzorništvo je poklicano, da izvršuje zakone, prav nič drugega ne zahtevamo zaenkrat od njega! Tako poslavati, kakor posluje sedaj, pa ne sme več!

Kam se bomo nagnili?

Državni nameščenci so dobili že toliko obljub, da, če bi bila vsaka druga obljuba klin na lestvi, bi sezala ta lestva že zdavnaj do stola sv. Petra v nebesih.

Posebno ob volilnem času, pa naj bodo volitve v občino ali pa v državni zbor, se državnim nastavljenjem obljublja: sedaj draginjske doklade, potem trinajsta plača in na to zopet izplačilo v zlati valuti itd. Vsaka meščanska stranka ima ob volitvah cele koše teh obljub. Od drugih meščanskih strank se razlikuje le demokratična stranka v tem, da ne nosi na volilni trg obljube v koših, temveč jih vozi iz Belgrada kar na vagonu.

Ko so pa volitve pri kraju, potem se za vse te obljube nihče več ne briše, le v „Jutru“ ali v „Slovenskem Narodu“ čitaš časih posamezno tolažilno besedo na naslov državnih uslužbencev, ki jo je lansiral kak Reisner ali Žerjav v list. To je vse!

Državni uslužbenci pa zabavljajo dalje, ker morajo. Ni treba, da osebe poznaš, takoj veš, da so to državni uradniki, če jih slišiš, o čem se pogovarjajo. Le pojdi k „Fajmoštru“ ali v gostilno „Belemu volku“, da ne govorim o Unionski kleti. Tam boš čul pogovore o službeni pragmatiki, draginjskih dokladah, trinajsti plači itd. Na to naštevajo stranke, katera bi bila boljša in katera bi več storila za državne nameščence. Eden hvali Žerjava, drugi Reisnerja, tretji pa pravi: Mislim, da bo za nas najboljše, če volimo radikale! Četrty se pa oglasi:

Problem organizacije.

Na jasnem smo glede na to, da je delavski razred zgodovinski pionir nove družbe, ki mora poraziti in nadomestiti kapitalizem. Ali da pride proletarijat do cilja, mora tudi poznati pot in sredstva, bojišče in orožje, taktiko in strategijo.

Vprašanje ni: „Kaj hočemo?“ ampak: „Kaj moramo?“ Kajti čim vzamemo samo voljo v poštev, smo zopet v utopiji kakor pred Marxom. Volja velja le tedaj, če se vjema z nujnostjo. Kakor je bila napaka, da so utopisti konstruirali cilje v glavi in potem apelirali na ljudstvo, naj jih uresniči, tako je zgrešeno izmišljati pota brez obzira na realne razmere in potem pozivati mase, naj hodijo po njih. Napačno je sugerirati delavstvu metode, ki ne izhajajo iz razmer; take sugestije lahko zavajajo, odvajajo delavstvo od prave poti, zadržujejo njegovo zmago, in so torej lahko ravno tako, oziroma še bolj škodljive, kakor kapitalistične metode.

Prva naloga socializma je vedno pravo spoznanje razmer. Le tedaj je mogoče spoznati tudi pota in sredstva za dosego cilja in med različnimi možnimi sredstvi izbrati tista, ki najbolj služijo namenu. Naša naloga ni, da presojujemo, če je to ali ono sredstvo lepo, etično in kdove kakšno; presoditi je treba le, če je smotreno in potrebno. Kadar smo se prepričali, da je cilj dosegljiv, tedaj gre edino za to, kako ga dosežemo. To je prvo in glavno, to je absolutno; vse drugo je postransko in prvemu podrejeno.

Vsako sredstvo, ki je potrebno, se mora porabiti. Vsako sredstvo, ki more postati potrebno, mora priti v oblast delavskega razreda. Kdor dovede delavstvu, da naj zavrže

„Saj radikali ne kandidirajo v Ljubljani!“

„To že, mu odgovarja drugi; odstopili so, ker so dobili premalo podpisov, pa če bi bili naši uradniki na svojem mestu, tedaj bi bilo podpisov več kot preveč!“

Taki in enaki pogovori se vrše dan za dnem že štiri leta, pa si uradnik ni kupil ne obleke, ne obutve, ne zase in ne za otroke, ker ni imel sredstev za to, da bi si kaj nabavil. Hlače imajo zadaj dvoje očes; svetilo se, kakor bi jih bil gozdni polž oblezel, sukničji so na komolcih preluknjani, in če pride mož v javen lokal, potisne noge daleč pod mizo, da se njegovi čevlji ne vidijo. S komolci se mož opre ob mizo ter razmišlja. Tako predsedna ves svoj prosti čas. Domov pa hodi pozno zvečer, ko žena in otroci že spe, da se izogne neprijetnemu godrnjanju. Ako pa slučajno pride pogovor na zlate ure, prstane in verižice, tedaj kar vsi štirje ob mizi vzamejo vsak svojo listnico v roke in se pričakajo, čigav zastavni list je že zapadel. In zopet se oglasi tolažilec:

„Če bo Reisner izvoljen, dobimo draginjske doklade in prvo bo, da grem v zastavnico po svojo uro. Zadnjič sem imel na Grosupljem komisijo, pa sem vlak zamudil, ker nisem imel ure.“

Debata se zopet razvije in ugiba se, katero stranko bi volili — kam naj se nagnejo?

Državni nastavljenec.

to ali ono sredstvo, dasi bo nemara za zmago in za ureditev zmage neizogibno, vara delavstvo in je njegov sovražnik — pa naj je vedoma, ali pa ponevedoma.

Kje more delavstvo voditi svoj boj?

Že komunistični manifest je dejal, da mora biti ta boj v prvi vrsti nacionalen. „Četudi ne v zmislu buržoazije“. Od šestdesetih let preteklega stoletja so se razni pojmi že diferencirali in bolj precizirali, tako da bi danes lahko rekli: Ta boj mora biti nacionalen, četudi ne nacionalističen. To se pravi: Delavstvo se mora predvsem boriti tam, kjer je, v svoji državi, v svoji deželi.

Delavska organizacija ima v sebi nagon, da postane internacionalna; to se pravi, ne le da se združujejo delavci v eni deželi brez obzira na jezik, ampak da iščejo zveze tudi preko državnih meja in snujejo organizacijo, ki naj obsega ves svet.

Take organizacije obstojajo, dasi jih je več z enakimi cilji, toda niso enotne vsled nesoglasij, ki jih je povzročila deloma ruska revolucija, deloma različne taktike delavskih strank med zadnjo vojno. Nekatere strokovne organizacije imajo ponekod mednarodne stike. Politične stranke imajo vez v mednarodnih kongresih, katerih je bilo že precej in z njimi se šele spoznava vrednost medsebojne kooperacije. V ta namen obstoje mednarodna tajništva, oziroma biroji, potom katerih se vrši korespondenca med različnimi pridruženimi in nezdrženimi skupinami. Gotovo je, da sedanje zblizanje niti od daleč ni zadostno in da mase vedo o teh zblizanjih le to, kar čitajo, predstavljati si ga pa ne morejo. Tesnejše združenje pride, ko si mase raz-

nih narodov postanejo bližje, ko bomo drug drugega bolje spoznali. Ampak tudi mednarodni odnosi, oziroma zblizanje, ima svoje meje, ki se ne dajo kar tako porušiti.

Marsikaj bi se nam zdelo lepo, če bi se doseglo. Tako večkrat čujemo, kako krasno bi bilo, če bi se dala ustanoviti enotna, ves svet obsegajoča strokovna ali recimo industrialna organizacija, ena edina centrala s podružnicami in lokalnimi unijskimi po vsem svetu. Bilo bi tudi prav lepo, če bi se mogla odpraviti zima, potresi, vulkanski izbruhi. Nič slabega ne bi bilo, če bi znali vsi ljudje po vsem svetu en jezik. Še mnogo lepih reči se lahko izmisli, posebno, če ima človek nekoliko fantazije in če pregleduje današnje kaotične razmere.

Toda zmerom je tu vprašanje, kaj se more. V Rusiji so čisto pošteno mislili, da je za ves svet mogoča ena sama delavska stranka s centralo v Moskvi. Za vse so predpisali eno taktiko, ne glede na razmere, ki so v vsaki deželi različne. Sedaj vidimo, da ni z dotično stranko nič, da so se iz njenih prejšnjih podružnic ustanovile samostojne stranke, ki uravnavajo svojo taktiko po razmerah dežel, v katerih delujejo. Napaka je bila storjena, ker se niso vprašali, kaj se more napraviti, ampak so enostavno rekli, to se mora zgoditi.

Ničesar ne bi bilo bolj želeli, kakor enotne industrialne organizacije vsaj za vsako posamezno deželo. Nekaj je želeli, čisto nekaj drugega pa je gledati resnici v obraz. Tista industrialna organizacija, ki ne dela sploh nobenih razlik med strokami in ki naj se razteza kot popolna enota preko vseh meja, je pa v sedanjih dejanskih razmerah kratkoročno nemogoča. Celotno deželo, v katerih je delavsko strokovno in politično gibanje najradikalnejše, je delavstvo organizirano po strokah v več ali manj samostojnih unijskih.

V deželah, v katerih je strokovna organizacija resna in živi v njej pravi delavski duh, povzročajo vprašanje, katera oblika je najboljša, še vedno dosti preglavic. Ameriška oblika je gotovo slaba; ali na vprašanje, katera je najboljša, more odgovorjati le izkušnja, nikakor pa ne svojevoljna konstrukcija. Praksa kaže, da imajo razne stroke razne posebnosti, ki se ne morejo prezirati; na drugi strani pa kaže zopet praksa, da je vsak boj silno otežčan, včasih celo popolnoma onemogočen, ako ima v veliki tovarni vsaka stroka svojo posebno organizacijo in pripada vsaka drugi centrali, ne da bi bila med njimi tesna vez, ki bi v slučaju boja omogočila skupen nastop brez zadržkov.

Kako omogočiti vsaki stroki neodvisno delo tam, kjer gre le za njene interese, pri katerih niso drugi nič prizadeti? Kako zagotoviti vsak čas in za vsak slučaj skupen nastop, brez katerega ni nobenemu delu zmaga zagotovljena?

To so problemi, s katerimi se izkušeni strokovnjaki močno ukvarjajo, ne da bi bili doslej našli absolutno veljavno rešitev. Našlo se ne bo nič absolutnega, kar bi imelo trajno veljavo, ker se razmere menjajo, z razmerami se morajo pa menjati tudi oblike in taktika.

Danes je gotovo to, da sili koncentracija kapitala na večjo koncentracijo organiziranega delavstva kakor smo jo doslej poznali. V tem smislu se vrši med ameriškim zavodnim delavstvom boj za industri-

jalni unionizem, toda tudi ta ne prihaja tako hitro kakor bi mi želeli, niti ne v taki obliki, kakor si ga nekateri predstavljajo.

Strokovne organizacije v posameznih deželah so naravno nastale in se naravno razvijale. In še v nadalje se razvijajo in zboljšujejo. To moramo razumeti. Amerika je res zaostala in Ameriška Delavska Federacija je znana kot ena najstarejših organizacij. Toda na svetu so tudi dežele, v katerih je strokovna organizacija delavstva še bolj zaostala; tudi take se dobe, v katerih jih sploh ni.

Socializem zaradi tega gotovo ne bo obupal. Kamor pride kapitalizem, tam nastane nujno prej ali slej tudi delavska organizacija, in strokovna navadno najprej. Ali od delavstva bolj razvitih dežel se zaradi tega ne more zahtevati, da naj s svojim delom in svojimi boji čaka, dokler ne bo proletarijat po vsem svetu v enotni organizaciji. Tam, kjer je delavstvo našlo pogoje za boj, se bojuje, se more bojevati.

Idealno bi bilo, če ne bi bilo treba delavstvu dveh organizacij, ampak bi mogla njegova strokovna organizacija voditi tudi njegovo politiko. To ni lahka stvar. Marsikje so že poskušali, pa kar ne gre, ne gre. Najbližje takim poskusom so v Ameriki prizadevanja organizirati federativno stranko, v katero bi spadale unije kot celote; nekaj podobnega imajo v Angliji. Ampak unije so v praksi vseeno ločene od politične organizacije. Strokovna organizacija mora jemati obzir na stroke in njih posebnosti. Z ozirom na to je osnovana in urejena.

Politika ni vprašanje nobene posamezne stroke, ampak zadeva vsega delavskega razreda; oddelki strokovne organizacije se morajo deliti po podjetjih, tovarnah, rudniških revirih itd.; politična stranka mora biti organizirana za politične posle, skupno za državno federacijo, z oddelki v državah, okrožjih, mestih, mestnih okrajih itd. V strokovni organizaciji se vpraša: Kje delaš? — V politični pa: Kje živiš?

Strokovna organizacija je potrebna, ker so neizogibni neposredni boji med delavci in podjetniki, njihovimi gospodarji. Poglavitna naloga strokovne organizacije leži v sedanji družbi. V njenem okviru se bojujejo za zboljšanje delavskih razmer; večje mezde, krajši delovni čas, ugodnejši delovni pogoji sploh, varnost v delavnicah, jamah, na železnicah itd. so njeni glavni, naravni nameni. Revolucionarna preobnova cele družbe leži izven njenega okvira in izven njene moči; pač pa lahko pomaga in sodeluje pri tem delu.

Socialistična stranka je potrebna, da pribori delavstvu tisto moč, s katero se more izvršiti družabni preobrat, to je politično moč. Oblika kapitalistične družbe je država, in sicer država devetnajstega in dvajsetega stoletja. V tej državi, iz te države se mora izvršiti preobrat v socializem.

Država je politična tvorba; njene funkcije so politične. Ako ji hoče delavstvo priti do živga, kar mora, če se hoče rešiti kapitalistične nadvlade in odpraviti razrede, se mora politično bojevati in osvojiti državo. Le če jo ima v svoji oblasti, more stiriti z njo, kar je potrebno v njegovem interesu. Če jo je treba odpraviti — in kot razredno organizacijo jo je na vsak način treba odpraviti — in mora v ta namen dobiti v svoje roke. „Pr.“

mnenju pač ne bo volilcem težko odločiti se, ali glasujejo za blok ali za socialistično listo, ker v Ljubljani že vsak otrok ve, kako so ravnali možje doslej, ki so združeni v tem bloku. Ne bomo ponavljali vseh afer, ne bomo ponavljali, kako so „služili“ na račun naroda v znanih in neznanih gospodarskih aferah, niti ni treba več naglašati, kako grdo so vlekli železničarje in uradništvo za nos z obljubami o dokladah, pragmatiki in drugimi zadevami. Ako imajo volilci dne 18. marca vse te stvari pred očmi in so si pošteni sami proti sebi, potem ostane takozvani napredni blok, ki je začel politično ofenzivo v Ljubljani v manjšini. Ne dajte se zavesti po „zlatih“ obljubah, ker so prazne. „Naprednemu bloku“ gre le za zmago nad ljubljanskimi volilci!

Finančni minister Stojadinović je prišel v Slovenijo ter je imel shod v Mariboru in Prekmurju. Agitatorji so za tega radikalca napravili izborni reklamo, radikalni listi pa hvalijo njegove finančne, to je gospodarske talente, posebno, ker se je vrednost dinarja nekoliko dvignila. Dobro, da je samo en teden do volitev, da ta čas ne napravi dinar zopet salto mortale. Radovedneži, ki so bili na radikalnih shodih pravi, da radikalec zna govoriti za druge, delati pa zase.

»Radniške Novine« poročajo, da je glavni odbor SSSJ priznal na štajerskem listu s. Golouha, s katero voli tudi naša stranka; ni pa priznala ne liste s. Korena v Celju, ne liste s. Kisovca za Kranjsko. Brnotovo tajništvo se torej ne smatra več kot pripadnik stranke SSSJ. To v znanje vsem sodrugom volilcem, da združijo na dan volitev vse svoje glasove na naše kandidatne liste ter s tem na dostojen način manifestirajo za združenje in enotnost socialističnega ljudstva.

Delavsko gibanje gotovo ozdravi! V Bosni kandidira na buržoaznih listah pet bivših ekstremnih komunističnih voditeljev. Ivan Kralj, Milan Perič, Jozo Matanovič, Ivo Dragič, Božo Petrovič in njim se pridružujejo vredni tovariši Joza Nachtigal in Miha Koren. Tako odpadajo tisti, ki so krivi razkola v delavskem pokretu. Vrste razredno-zavednega proletarijata bodo skoro čiste vseh izdajic in policijskih špijonov, pa tudi tistih, ki so hoteli priti po hrbitih delavstva na visoka mesta! Proletarijat je danes kljub svoji revščini vesel, da se je rešil izdajalcev na levi in desni!

Samostojnežem prede jako slabo. V prejšnji parlamentarni dobi so zaigrali ves svoj vpliv. Minister Pucelj se je slabo obnesel, glasovali so za vojaške kredite in za vse reakcionarne zakone. To jim je podrlo politično kariero. Kdo pa naj glasuje za izvoznice in druge spekulante? Stranke, ki so bile na vladi, so soodgovorne za danšnje razmere, ki so udobno življenje za tiste gospode, ki delajo reklamo za samostojneže — za narod pa revščina. In še hočejo zapanja?

Nato so se ministri posvetovali o volitvah. Ta stavek stoji črno na belem pri vsakem poročilu o vladnih sejah, ki se sedaj prav pogosto vrše. Pri tem nekoliko zavidamo radikalce, ki so sami v vladi, kar je gotovo silno komodno. O vsem sklepajo sami: o kandidaturah, o razpolaganju dispozicijskega fonda in o merah, ki jim pomorejo do sijajnejšega volilnega uspeha. Iz teh razlogov se ne bomo prav nič čudili, če nas bodo volitve razočarale, zlasti v južni Srbiji in Macedoniji, kjer bodo delali kakor jim bo najbolj ugajalo. Srbske volitve so namreč prav posebna specialiteta, ki imajo svetovni sloves. Podobne so namreč nekoliko volitvam na Hrvaškem za bana Kuna Hedervarya pod madžarsko knuto, ko so nasprotne volilce žandarji odganjali z volišč.

Radikalci računajo da dobe na Štajerskem in v Prekmurju dva mandata. Samostojneži in demokrati pa ne dobe nobenega mandata.

Shode neodvisne delavske stranke (komunistov) je vlada v celi Srbiji prepovedala. Radikalcem gre za zmago. Vprašanje pa je, kaj bodo volilci napravili. Tudi to radikalno orožje se bo polagoma skrhalo, zakaj,

boj za svobodo in demokratizem je prevelik, da bi jo taka nazadnjaška kapitalistična stranka mogla še dolgo z uspehom zatirati s tako ljutim terorizmom.

Stipe Radič nadaljuje svojo politiko o republiki in samostojni hrvaški državi. Koliko časa bodo hrvaški kmetje verovali temu političnemu „sofistu“?

Sušak so Italijani izpraznili, sedaj pride na vrsto še tretji pas v Dalmaciji. Gre pa sedaj na Sušaku še za luko Baroš. Italijani se bodo pogajali ter bi radi, da se Baroš proglasi za skupno „last“ in po 99 letih naj se glasuje v tozadevni komisiji, v kateri bi imeli po eno tretjino zastopnikov Jugoslavija, Italija in Reka, ali naj pripada Baroš Reki ali Jugoslaviji. Komisija, ki se sestane v ta namen, da uredi to vprašanje, bo najbrže rabila zopet nekaj mesecev, da pride do zaključka. O, ta nekontrolirana diplomacija!

Zakon o zaščiti republike so obravnavali te dni v čehoslovaškem parlamentu v Pragi. Nemški socialisti in madžarski poslanci so podali izjave in zapustili zbornico. Med obravnavo načrta so komunisti vprizorili obstrukcijo, od katerih je bilo več izključenih od seje in s silo odstranjenih iz zbornice. Zaradi silnega nemira in hrupa je bila seja večkrat prekinjena. Novi zakon je prvi večji pojav reakcije v čehoslovaški republiki. Zakon so sprejeli.

Poljska Galicija zahteva avtonomijo. Podpira jo Anglija. Zadeva pride še pred veleposlaniško konferenco v Parizu.

Francozi v Poruhrju ne odnehajo. Z neverjetno vztrajnostjo zasedajo kraj za krajem, prevzemajo politično in gospodarsko vodstvo v svoje roke ter groze, da zasedejo Monakovo, odkoder dobiva nemški odpor glavno pobudo ter je zasedba Monakovega mnogo lažja nego zasedba Berlina. Kljub energiji Francije na eni strani pa povzročajo žilavost nemškega prebivalstva vedno večje zmede, ki jim Francozi še ne bodo kmalu kos. Ogromni stroški, ki jih ima Francija z zasedbo in upravo teh bogatih ozemelj, se daleč ne rentirajo ter je prav verjetno, da obvelja angleško mnenje, ki ne zaupa akciji ter celo trdi, da bo akcija končala za Francijo z velikim „mačkom“. Kako malo uspeha ima vsa akcija, dokazuje, da so v treh tednih odpeljali samo 1700 vagonov premoaga čez mejo. Da, kapitalistični boj je grd, jako grd in se vojuje na ramah delovnega ljudstva.

Kaj pravi nemški kancler Cuno o zasedbi Poruhrja. Nemški kancler dr. Cuno je eden reprezentantov nemškega kapitalizma in obenem državni kancler. Od početka francoske akcije trdi, da je zasedba Poruhrja kršitev versajske mirovne pogodbe ter je v teku operacij večkrat predlagal različne predloge za sporazum, o katerih pa Francija noče nič slišati. Na seji državnega zbora v torek je podal po vsebini naslednje poročilo o situaciji: Državni kancler Cuno je omenjal predvsem zasedbo prometnih naprav v Darmstadt, Mannheimu in Karlsruhe. Z vsemi podrobnostmi je obravnaval postopanje Francozov v Poruhrju ter je ostro obsojal uporabo prisilnih sredstev po Francozih, zlasti zaporne kazni proti železničarjem, ki se niso hoteli ukloniti volji francoske vojaške sile. Poudarjal je, da bi morale ravno sedne države stremeti za tem, da izlečijo rane vojne. Tanki in strojnice so izgubili svoj pravi namen, ako se jim nihče ne postavi nasproti. Boj s takimi sredstvi ne bo imel uspeha. — Državni kancler je nato zavračal francoski očitek, da se Nemčija noče pogajati in da noče plačevati. Tudi bojazen je neupravičena, da se hoče nemška industrija odtegniti svojim plačilnim obveznostim. Ravno nasprotno! Pri državnih in zasebnih gospodarskih krogih obstoji volja nuditi jamstva za nemške obveznosti. Toda tozadevnih pojasnil niso hoteli v Parizu niti poslušati. — Nemški narod je vedno pripravljen za pogajanja, ako se mu nudi možnost za javno in mirno razpravo. Nemčija, ki je nihče

Naše volilne skrinjice so:

v Ljubljani 3. — na Kranjskem 6. — na Štajerskem 5.

POLITIČNI PREGLED.

Ljubljanski napredni blok se prav pridno pripravlja na volitve. Stari in mladi demokrati so se najbolj grdo psovali v Ljubljani in tukaj so tudi sklenili prijateljstvo za volitev v narodno skupščino, ki pa najbrže ni prav posebno iskreno. Značilno je tudi, da so sklenili pobratimijo samo za

Ljubljano, torej z očitnim namenom, da porazijo večino ljubljanskih volilcev, ki so pri zadnjih občinskih volitvah zavzeli mestno občino. To „sramoto“, kakor pravijo, hočejo izbrisati s tem, da zmaga „napredni blok“. Blok je torej napovedal večini v Ljubljani ofenzivo! Po našem

ne podpira, ne apelira na nikogar in se ne zanaša na tujo pomoč. Ako zahteva Francija njeno kapitulacijo, bo Nemčija nadaljevala svoj moralni in neupogljivi odpor do dne, ko se bo na nasprotni strani pokazalo prepričanje, da se tudi razoroženega naroda ne da z nobenimi nasilnimi sredstvi prisiliti do tega, da se uda krivici. Na koncu svojih izvajanj vprašuje državni kancler inozemstvo: Kaj poreče k temu svet, kaj one države, ki so z ozirom na svoj podpis pod versaillesko pogodbo soodgovorne za posledice te pogodbe? Ali ne bodo vsi oni, ki imajo oblast na svetu v svojih rokah, zamudili trenotka, ki ga lahko imenujemo velikega, in ki je pripraven za to, da se iztrebijo sovraštvo, boj in sila?

Angoska skupščina ni sprejela orientskega dogovora v Lausanni,

marveč je stavila nove zahteve, po katerih naj bi se čuvala popolna suverenost Turčije.

Zedinjene države pošljejo v Rusijo večje število članov kongresa, senata in poslanske zbornice, da se informirajo s političnega stališča o razmerah v Rusiji. Delegacija je povabila sovjetska vlada. Belgrajski gosposdi se bo zdelo to nerazumljivo.

V Angliji so nezadovoljni z vladno politiko. Bonar Law goji prijateljstvo s Francijo ter se tudi glede zasedbe Poruhrja obnaša rezervirano. Angležem pa ta politika ni prav vseč, ker ne zaupajo v francosko akcijo. V zadnjem času so v treh volitvah zmagali opozicijski poslanci, kar dovelj jasno priča, kakšno razpoloženje je v Angliji, zlasti v kapitalističnih krogih.

DNEVNE VESTI.

Draginja. Kakor strah se plazi zopet draginja okoli domov neimovitih slojev. Vsak dan postaja vse dražje, valuta pada, se dvigne in zopet pade še nižje. V Belgradu pa študirajo, ne, kako bi omejili draginjo, ampak, kako bi omogočili veletrgovcem in bankirjem, da bi spravili več živil čez mejo. Veliki verižniki, ki so jeseni pokupili poljske pridelke in jih naložili v svojih skladiščih ter jih oddajali na trg le po visokih cenah, čutijo sedaj, da bomo imeli čez pol leta nov pridelek ter da je cena na svetovanem trgu sedaj najvišja, zahtevajo od vlade, da zniža izvozno carino na živila, kar bo spekulantom omogočilo na eni strani pri izvozu lep zaslužek, vrhutega pa bo nastalo tudi doma pomanjkanje živil ter se bodo živilske cene še bolj dvigale. Zaraditega se prav nič ne čudimo, če kapitalistično časopisje hvali radikalnega finančnega ministra Stojadinovića, ki kandidira v mariborski oblasti v narodno skupščino za radikalno stranko. Tudi mi priznavamo ministru Stojadinoviću zasluge na finančnem polju, toda te njegove zasluge so koristne le izrečnim srbskim kapitalistom, ker tam doli se vodijo spekulacije v trgovini in z valutami, od katerih naši pasivni kraji nimajo nobenega dobička, pač pa vsak mesec milijonsko škodo, ki je predhodnica najmizernejših razmer v Sloveniji. Gospoda v Belgradu ne misli na narod, narod ji je lastni — žep, ki je globok kakor brezdnost. Vse naše meščanske stranke se za ta pojav, ki se vsako leto ponavlja, pa naj bodo v vladi radikalci, demokrati ali klerikalci, ali muslimani, prav prokleta malo menijo. Te dni zabavljajo nekoliko zaraditega „Jutrovci“, ko so bili v vladi, so pa delali prav tako z radikalci vred. Klerikalcem je celo všeč, da se poljski pridelki draže, ker si obetajo s tem kupiti zaupanje svojih volilcev, čeprav ima narod pri nas zaradi take gospodarske politike vedno le izrubo. Vse te stranke delajo v interesu borzijancev, verižnikov in za obuboževanje ljudstva v Sloveniji, za propast naše industrije, za gospodarski bankerot te naše precej lepo razvite in za razvitek sposobne pokrajine.

Kaj je s potrditvijo ljubljanskega župana? Vest, ki so jo prejšnji teden razširjali razni časopisi, da je ljubljanski župan potrjen, še ni potrjena. To je pa že skrajno neupoštevane volje ljubljanskega volilstva in sklepa občinskega sveta. Zgenite se, gosposdi v Belgradu in pri pokrajinski upravi! Ako boste zavlačevali to formalnost še dalje, tedaj se ne čudite, da vam ljubljansko prebivalstvo odreka vsakršno objektivnost in pravičnost v stvari, ki se tiče samo občine. In kakor pristransko ravnate pri poslovanju z občino, enako utegnete ravnati tudi drugod. Le brez skrbi bodite: Ljubljana se ne bo podrla, če izvoljenega župana potrdite.

»Rdečemu Praporu« pravimo le to-le: Ali — ali. — Kar se pa tiče osebnosti, ki smo jih objavljali, so bile objavljene na izzivanje. Naj molči človek o drugih, ki nosi rdečo krizantemo samo v gumbnici! Nihče pa naj tudi ne misli, da bi morali

mi prenašati podlosti, laži in sumničenja človeka, ki ima samo polna usta morale, poštenosti in vesti. Res ne vemo, kakšen je interes, da se kdo zavzema za ljudi, ki jih je ali sama zloba ali pa neumnost. V druge stvari se ne bomo spuščali, ker bo vse pojasnil čas, kar še ni.

Brnot se peni jeze v „Napreju“. Same gole osebnosti! Dela prav tako, kakor delajo agenti provokatorji, ki prihajajo v proletarske vrste, da delajo v delavskih vrstah prepire in sovraštvo po nalogu in v interesu buržoazije. Prav nič drugega nimamo omeniti k njegovemu najnovejšemu in vedno se ponavljajočemu brcanju okolo sebe. Sedaj napada Koruna, sedaj Golouha, sedaj Tokana, pa Mihlevca, pa Fabjančiča, Klemenčiča ter skuša s svojim farizejskim opisovanjem zasejati nove spore po organizacijah. Ej, to ne pojde več tako! Na intrigantstva se delovno ljudstvo ne bo oziralo, ker so važnejša načela in solidarnost organiziranega delavstva. Brnot je v resnici — višek trapastega iliozoja!

„Orjuna“ dobi orožje in uniformo. Modra kapica, čepica z državnim grbom, sive hlače in pas preko ramen za orožje. Bo, bo! Ministrstvu za notranje stvari je to uniformo odobrilo. V kakšnem interesu je to storilo, pa še ne vemo, ker so orjunaši nasprotniki Pašičeve skupine, če se še niso pobratili s Pašičem, kar bi bilo tudi mogoče. Orjunaše si lasti doslej med kričavimi politiki Pribičević, torej demokrati.

Veliki župan za ljubljansko oblast dr. Baltič je upokojen. Ta udarec so namenili radikalni demokratom.

Buržoazija je stavila te dni 73. letnico Masarykovega in 87. letnico Stritarjevega rojstva.

Ravnatelj državnih železnic v Zagrebu je postal sarajevski ravnatelj H. Babović.

Herman Wendel se je zopet mudil v Jugoslaviji na študijskem potovanju. Njegovi spisi o Jugoslaviji, ki jih je izšlo že mnogo, so temeljiti in poučni tudi za tiste, ki žive v državi sami, ker pisatelj z jako ostrim očesom opazuje razmere, ki jih mi često ne opazimo v tem lokalnem kaosu.

Dr. Šusteršič in klerikalci se pokajo naprej. Očitajo si podkupovanje, izdajstvo, demagogijo, neotesanost, laži in sploh cel register samih lepih svojstev. Na drugi strani pa vsak zavrača očitke in vrača milo za drago. To je tipična zgodovinska slovenska politična in volilna borba!

Točenje opojnih pijač je prepovedano zaradi volitev od 18. ure v soboto do ponedeljka 11. ure in to v gostilnah, kavarnah in na veselicah.

Ne lepote napakov po hišah in ne pišite napisov po stenah hiš! Ker stojimo tik pred volitvami v narodno skupščino opozarja policijsko ravnateljstvo na določila § 23 tisk. zak., glasom katerega je nalepljenje lepakov dovoljeno samo na krajih, ki so oblastveno nalašč v ta namen določeni; nedopustno je vsako tako nalepljenje na raznih javnih, kakor privatnih poslopijih in napravah. — Ker so pri zadnjih obč. kakor tudi prejšnjih volitvah posamezne stranke z agitatoričnimi napismi in nalepljenjem le-

pakov hudo poškodovale razna poslopja in celo posamezna volišča, se objavlja, da bo policijsko ravnateljstvo pri predstojećih volitvah vsako poškodbo tuje lastnine, za katero je odgovorna poleg storilca tudi politična stranka, po katere nalogu, oziroma v katere interese se je izvršila, najstrožje zasledovala.

Kultura.

»Kres.« Prvi delavski kulturni mesečnik stopa v drugi letnik. Prvi letnik, ki je po svoji vsebini in obliki lahko v ponos slovenskemu delavstvu, je zaključen. Z drugim letnikom stopi v novi priložnejši obliki in zelo lepo vsebino pred javnost. Med drugim bo priobčeval s. Cerkenik daljši roman »Mariško«, J. Vidmar »Zgodovino slov. slovstva«; nadalje bodo sodelovali Tone Seliškar, E. Tiran, Čulkovski, Vuk in drugi. Prva številka izide jutri z zelo bogato vsebino, nadalje bo izhajal redno 25. vsakega meseca. — Vsem sodrugom priporočamo, da si ga naroče. — Naročnina znaša na leto Din 50.—, na pol leta Din 25.—, za dijake na leto Din 40.— in za članke »Svobode« Din 30.—. Posamezna številka velja Din 5.—. Uprava »Kresa« se nahaja v Ljubljani, Zidovska ulica 1, I. nadstropje.

Dopisi.

Volilni boji v Trziču in okolici. (Izv. dopis.) Volilni boji se vrše pri nas z vso srditostjo. Vrše se shodi, seveda po poročilih „Slovenca“ so shodi SLS nad vse sijajni, samo to je zlodej, da je ima menda poročevalec neprozorna očala, da ne vidi in ne sliši prav, kaj se godi na shodih. „Slovenec“ piše: V Pristavi smo bili zmagovalci, v Dupljah smo bili zmagovalci! Vse ljudstvo je za nami! A poročevalec ni videl, da so bili socialisti tisti, ki so jim prevzeli shode in poročali ne samo o delu edino zveličavne klerikalne stranke, temveč tudi o delu meščanskih strank sploh. Delovno ljudstvo pri nas je obsodilo delo meščanskih strank. Na shodu v Pristavi so se marsikomu teh svetih mož tresle hlače, ker so protivno mislili, da bodo vsi volilci kot en mož glasovali za njihove kandidate. Zanimivo je bilo namreč to, da je bil shod sklican za samostojneže, a klerikalci misleč, da bodo shod razbili, so pričeli s huronskim vpitjem, menda hujšim nego v Babilonu. Napravili pa so račun brez krčmarja, zakaj, kadar se pripravata dva, tretji dobiček ima. In tako so bili socialistični volilci enotne delavske fronte tisti tretji, ki so odnesli uspeh zborovanja. Nasprotno pa so sklicali v Dupljah klerikalci shod, kjer pa so morali na pritisk samostojnežev zapustiti lokal napovedanega shoda in so se preselili v zakoten kotiček, kjer jim je potem gospod Brodar vlij poguma v njih restrašena srca. Po odhodu klerikalcev pa so nato govorili socialistični govorniki v še vedno nabito polnih gostilniških prostorih. Po izvajanjih socialističnih govornikov so se marsikateremu samostojnežu odprle oči, da zanj ni prostora tudi v samostojni stranki, marveč, da je edino pametno, če skupno koraka z delavstvom, da si zgradi drugačne temelje človeške družbe. Shodi, ki so se vršili doslej pri nas, so pokazali, da tržiško delavstvo in v njega okolišu niso tako kratkovidni, da ne bi izpregledali delovanje meščanskih strank ter bodo dne 18. marca šli s krogličico v roki na volišče in kot en mož oddali

svoje glasove za kandidate, od katerih pričakujemo res pozitivnega dela.

Iz Savinjske doline. V tem volilnem boju se je menda dovolj jasno dokazalo, kdo razdira delavske socialistične organizacije. Inciativec za enotno fronto je zgodovinski dogodek v delavskem pokretu in ravno slavni Brnot in celjski Koren sta klic po enotni fronti kategorično odklonila. Že samo to dejstvo je tako važno, da mora vsak sodrug uvideti, kako škodljivo je stvarjenje in spletnje novih konfliktov, ki jih ni ne konec ne kraja. Vrhutega pa „Naprej“, glasilo teh dveh mož, objavlja same osebnosti, s katerimi skuša ogrditi posamezne osebe in jih denuncirati, češ, se bodo že ustrašili pred našimi odkritji. Tisti ljudje, ki se oklepajo Brnota, so angeli, dokler so zvesti, ko pa pokažejo hrbet njemu, so nenkrat največji lopovi, ki nič ne delajo, intrigirajo, niso socialisti itd. To se je zgodilo zadnje dni s ss. Uratnikom in dr. Korunom; prej sta bila sodruga, sedaj sta gospoda z vsemi slabimi slabostmi. To so argumenti, ki dokazujejo vso neresnost Brnotovo, ki daje lepe, često konfuzne pri-dige, obenem pa skuša z zavijanjem slepiti javnost in denuncirati poštene ljudi. Že nemški pregovor pravi, da človek, ki denuncira, ni poštenjak, kaj šele, če sumniči in piše neresnico! Sodrugi! Vsi, ki ste zasledovali delovanje Brnotovo, in pa delovanje vseh onih sodrugov, ki so se zavzemali za enotno nastop pri teh volitvah, ste dobili enak vtisk kakor jaz, ki sem tudi preprost delavec. Apelim zaraditega na vas, da glasujete na Štajerskem vsi za listo enotne fronte, katere nosilec liste je s. Golouh! Vrzite krogličico v peto skrinjico ter manifestirajte s tem za enotno fronto socialističnega proletarijata.

Iz brežiskega Posavja. Tudi pri nas se vrši boj med Brnotovci in sodrugi, ki zahtevajo, da nastopi pri bodočih volitvah socialistični proletarijat skupaj za enotno listo, katere nosilec je s. Golouh. Razprtije, ki jih je zasejal med delavstvo Brnot s svojimi pomočniki, ki so bili po nesreči zapeljani v njegove vode, so tudi pri nas precej velike. Toda to nič ne de. Take neprilike ozdravijo polagoma same. Mi smo kljub temu na delu za skupno akcijo pri volitvah in moramo z veseljem konstatirati, da delovni sloji silno simpatizirajo z nami in obžalujejo samo tiste, ki so nepoznajoč razmere naselili na Brnotove limanice. Bodite brez skrbi, tudi pri nas bomo glasovali za skupno listo.

Naročajte Zarjo!

Odgovorni urednik Franc Gogala. — Izdajatelj in lastnik: Konzorcij „Zarje“. — Tiska tiskarna J. Blasnika nasledniki.

Ivan Jax in Sin Ljubljana, Gosposvetska c. 2 Šivalni stroji in stroji za pletenje.

Izborna konstrukcija in elegantna izvršitev iz tovarne v Lincu.

Ustanovljena 1. 1867. — Vezenje poučuje brezplačno.

Pisalni stroji „Adler“.

Ceniki zastoj in franko.

Kolesa iz prvih tovarn: Dürkopp, Styria, Waffennrad.

Gospodinje, ki kupujete testenine, makarone zahtevajte samo

PEKATETE

Testenine tudi same makarone iz staroznane tovarne **ZNIDARŠIČ & VALENČIČ, Ilirska Bistrica.** Dobe se povsod. — Zaloga Bunc in drug, Ljubljana, Celje, Maribor. —